

ROZKAZ ~~Přísně tajné~~

MINISTRA VNITRA

Ročník 1963

V Praze dne 1. listopadu 1963

Číslo 34

Číslo podle RMV č. 84/1963

34

Služební předpis NZ-oper-I-1 "Směrnice pro agenturně operativní práci v nápravných zařízeních ministerstva vnitra" - vydání

Ve vývoji naší země, tak, jak to ve svých dokumentech zakotvuje XII. sjezd Komunistické strany Československa, došlo k hlubokým politickým, ekonomickým a třídním změnám; v naší vlasti zvítězil socialismus.

Všechny nastalé změny měly zákonitě vliv na vývoj i obsah činnosti nápravných zařízení MV. V důsledku třídních změn i samotné trestní politiky v naší zemi poklesly celkové stavy vězňů a zásadně se změnilo i jejich složení. Převážná většina vězňů dnes pracuje v důležitých odvětvích národního hospodářství, v dolech, strojírenství, výstavbě a v zemědělství.

Nápravná zařízení MV se zavedením jednostupňového řízení konsolidovala, upevnila se jejich organizační struktura a bylo započato s prováděním diferenciovaného výkonu trestu, spolu s plněním hlavního úkolu - s převýchovou člověka.

Dosavadní "Směrnice pro agenturně operativní práci mezi vězni (odsouzenými) ve věznicích a NPTMV" (NZ-oper-I-1), vydané čl. 49 TRMV č. 47/1955, neodpovídají již současným úkolům a vývoji nápravných zařízení MV a přestaly být návodem pro tvůrčí práci operativních pracovníků NZMV. Svým starým pojetím se dostaly do rozporu i s novými "Směrnicemi pro agenturně operativní práci Státní bezpečnosti", jejichž základní ustanovení jsou i pro operativní pracovníky nápravných zařízení závazná.

Aby agenturně operativní činnost v nápravných zařízeních MV plně odpovídala stanoveným úkolům vydávám nový služební předpis NZ-oper-I-1 "Směrnice pro agenturně operativní práci v nápravných zařízeních ministerstva vnitra" a jeho účinnost stanovím dnem 1. listopadu 1963.

K zavádění nových "Směrnic pro agenturně operativní práci v nápravných zařízeních ministerstva vnitra"

n a ř i z u j i :

1. Náměstkovi ministra vnitra plk. J. Kotalovi

- kontrolou zajišťovat správné uplatňování "Směrnic" v praktické činnosti a plnění tohoto rozkazu.

Odbor archivní a spisové služby
ZRUŠEN STUPEŇ UTAJENÍ (SVAZKU)
dnem 1. 4. 1999, pokynem MV č. 6/1999.

Mgr. Jan Frolík

J. F. L. 8

2. Náčelníkovi správy nápravných zařízení MV

- zajistit podrobné proškolení nových "Směrnic" se všemi operativními pracovníky a náčelníky útvarů NZMV,
- věnovat plnou péči tomu, aby napříště bylo v agenturně operativní činnosti postupováno podle nových "Směrnic",
- předložit mi do 31. prosince 1964 prostřednictvím náměstka ministra vnitra zprávu o proškolení "Směrnic" a dosavadních praktických zkušenostech z jejich uplatňování.

3. Náčelníkům operativních součástí MV a náčelníkovi HSVB

- věnovat pozornost tomu, aby v rámci součinnosti s operativními pracovníky nápravných zařízení MV, nebo při vyžadování jednotlivých požadavků, byly pracovníky operativních součástí MV dodržovány zásady vydaných "Směrnic".

Vyhlášením nových "Směrnic pro agenturně operativní práci v nápravných zařízeních ministerstva vnitra" pozbývají platnosti:

- čl. 93 TRMV č. 90/1954,
- čl. 49 TRMV č. 47/1955 a jím vydaný předpis NZ-oper-I-1 "Směrnice pro agenturně operativní práci mezi vězni (odsouzenými) ve věznicích a NPTMV",
- čl. 151 RMV č. 141/1957,
- čl. 210 RMV č. 197/1957,
- čl. 26 RNSNZ č. 20/1960.

Článek 66 RMV č. 65/1959 a jím vydané "Směrnice pro práci s agenturou ve vyšetřovacích věznicích VB" zůstávají nadále v platnosti.

Náčelníkům všech součástí MV ukládám, aby všechny výtisky zrušených "Směrnic pro agenturně operativní práci mezi vězni (odsouzenými) ve věznicích a NPT MV" z roku 1955 vrátili do 31. prosince 1963 sekretariátu ministra vnitra.

Čj.: SNZ-005627/101-1963

Ministr vnitra
Lubomír Š t r o u g a l v.r.

Obdrží: M, N, operativní součásti
centrály MV, ÚNZMV, KSMV, SVB

Z á z n a m .

S rozkazem byli seznámeni (dne - kým): 6. XI. 63 U. Štáb přísluš. inf.

Opatření učiněná k provedení rozkazu: _____

Kontrolou pověřen: _____

Zrušení v příslušných materiálech vyznačil: _____

Datum: _____ Náčelník (velitel): _____

NZ-oper-I-1

Stupeň utajení snížen
podle RMV č. 16/1967

PŘÍSNĚ TAJNÉ
~~ZVLÁŠTNÍ DŮLEŽITOSTI~~

Výtisk čís.: 155

SMĚRNICE

PRO AGENTURNĚ OPERATIVNÍ PRÁCI
V NÁPRAVNÝCH ZAŘÍZENÍCH
MINISTERSTVA VNITRA

ZRUŠENO RMV č. 84/1968

Praha 1963

MINISTERSTVO VNITRA

Vydáno čl. 34 RMV č. 34/1963
ze dne 1. listopadu 1963.

SMĚRNICE

PRO AGENTURNĚ OPERATIVNÍ PRÁCI
V NÁPRAVNÝCH ZAŘÍZENÍCH
MINISTERSTVA VNITRA

Praha 1963

NZ-oper-I-1

Tento předpis obsahuje:

a) 31 stran textu,

b) doplňky:

Rozkaz ministra vnitra

Ve vývoji naší země, tak, jak to ve svých dokumentech zakotvuje XII. sjezd Komunistické strany Československa, došlo k hlubokým politickým, ekonomickým a třídním změnám; v naší vlasti zvítězil socialismus.

Všechny nastalé změny měly zákonitě vliv na vývoj i obsah činnosti nápravných zařízení MV. V důsledku třídních změn i samotné trestní politiky v naší zemi poklesly celkové stavy vězňů a zásadně se změnilo i jejich složení. Převážná většina vězňů dnes pracuje v důležitých odvětvích národního hospodářství, v dolech, strojírenství, výstavbě a v zemědělství.

Nápravná zařízení MV se zavedením jednostupňového řízení konsolidovala, upevnila se jejich organizační struktura a bylo započato s prováděním diferenciovaného výkonu trestu, spolu s plněním hlavního úkolu — s převýchovou člověka.

Dosavadní „Směrnice pro agenturně operativní práci mezi vězni (odsouzenými) ve věznicích a NPTMV“ (NZ-oper-I-1), vydané čl. 49 TRMV č. 47/1955, neodpovídají již současným úkolům a vývoji nápravných zařízení MV a přestaly být návodem pro tvůrčí práci operativních pracovníků NZMV. Svým starým pojetím se dostaly do rozporu i s novými „Směrnice pro agenturně operativní práci Státní bezpečnosti“, jejichž základní ustanovení jsou i pro operativní pracovníky nápravných zařízení závazná.

Aby agenturně operativní činnost v nápravných zařízeních MV plně odpovídala stanoveným úkolům vydávám nový služební předpis NZ-oper-I-1 „Směrnice pro agenturně operativní práci v nápravných zařízeních ministerstva vnitra“ a jeho účinnost stanovím dnem **1. listopadu 1963**.

K zavádění nových „Směrnic pro agenturně operativní práci v nápravných zařízeních ministerstva vnitra“

nařizuji:

1. **Náměstkmu ministra vnitra plk. J. KOTALOVI**

— kontrolou zajišťovat správné uplatňování „Směrnic“ v praktické činnosti a plnění tohoto rozkazu.

2. Náčelníkovi správy nápravných zařízení MV

- zajistit podrobné proškolení nových „Směrnic“ se všemi operativními pracovníky a náčelníky útvarů NZMV,
- věnovat plnou péči tomu, aby napříště bylo v agenturně operativní činnosti postupováno podle nových „Směrnic“,
- předložit mi do 31. prosince 1964 prostřednictvím náměstka ministra vnitra zprávu o proškolení „Směrnic“ a dosavadních praktických zkušenostech z jejich uplatňování.

3. Náčelníkům operativních součástí MV a náčelníkovi HSVB

- věnovat pozornost tomu, aby v rámci součinnosti s operativními pracovníky nápravných zařízení MV, nebo při vyžadování jednotlivých požadavků byly pracovníky operativních součástí MV dodržovány zásady vydaných „Směrnic“.

Vyhlášením nových „Směrnic pro agenturně operativní práci v nápravných zařízeních ministerstva vnitra“ pozbývají platnosti

- čl. 93 TRMV č. 90/1954,
- čl. 49 TRMV č. 47/1955 a jím vydaný předpis NZ-oper-I-1 „Směrnice pro agenturně operativní práci mezi vězni (odsouzenými) ve věznicích a NPTMV“,
- čl. 151 RMV č. 141/1957,
- čl. 210 RMV č. 197/1957,
- čl. 26 RNSNZ č. 20/1960.

Článek 66 RMV čís. 65/1959 a jím vydané „Směrnice pro práci s agenturou ve vyšetřovacích věznicích VB“ zůstávají nadále v platnosti.

Náčelníkům všech součástí MV ukládám, aby všechny výtisky zrušených „Směrnic pro agenturně operativní práci mezi vězni (odsouzenými) ve věznicích a NPTMV“ z roku 1955 vrátili do 31. prosince 1963 sekretariátu ministra vnitra. RMV č. 34/1963 čl. 34.

V Praze dne 1. listopadu 1963.

Ministr vnitra
LUBOMÍR ŠTROUGAL v. r.

O B S A H

	Strana:
Hlava 1. Hlavní úkoly agenturně operativní práce v NZMV	7
Hlava 2. Tajní spolupracovníci	7
Hlava 3. Řízení, kontrola a výchova tajných spolupracovníků	12
Hlava 4. Styk s tajnými spolupracovníky	19
Hlava 5. Kspirace	20
Hlava 6. Agenturní rozpracování	23
Hlava 7. Preventivně výchovná opatření	25
Hlava 8. Ukončení spolupráce a přerušování styku s tajnými spolupracovníky	27
Hlava 9. Součinnost s jinými součástmi MV	28
Hlava 10. Zásady pro vedení svazků tajných spolupracovníků a operativních svazků	29
Hlava 11. Řízení a kontrola agenturně operativní práce v nápravných zařízeních MV	31

HLAVA 1.

HLAVNÍ ÚKOLY AGENTURNĚ OPERATIVNÍ PRÁCE V NZMV

- 1.** Hlavní úkoly agenturně operativní práce v NZMV jsou:
- a) včas odhalovat nepřátelskou činnost odsouzených směřující k narušení bezpečnosti útvaru a proti řádnému výkonu trestu,
 - b) odhalovat neobjasněnou protistátní, závažnou kriminální a hospodářskou trestnou činnost,
 - c) odhalovat organizátory nepřátelské činnosti z řad odsouzených,
 - d) zjišťovat a odhalovat trestnou činnost odsouzených i ostatních osob pracujících s odsouzenými na úseku výroby,
 - e) provádět preventivně výchovná a rozkladná opatření s cílem zabránit trestné činnosti a zabraňovat nepřátelským projevům, které by záporně ovlivňovaly výchovné působení na odsouzené,
 - f) zajišťovat státobezpečnostní ochranu objektů NZ před nepřátelskou činností zvenčí.

Tyto úkoly plní operativní pracovníci při přísném dodržování konspirace, která zejména v podmínkách NZ nabývá zvláštní důležitosti.

HLAVA 2.

TAJNÍ SPOLUPRACOVNÍCI

2. Hlavním prostředkem k vyhledávání, rozpracovávání, dokumentování a včasnému znemožňování trestné činnosti jsou tajní spolupracovníci operativních orgánů NZ, kteří jsou získáváni pro spolupráci z řad odsouzených a osob přicházejících s odsouzenými do styku.

Tajnými spolupracovníky operativních pracovníků NZ jsou:

- a) agenti,
- b) informátoři,
- c) rezidenti.

3. Agenti. Agent je tajný spolupracovník operativních orgánů NZ, který je získáván především k rozpracování kon-

krétních případů a jednotlivých odsouzených, má možnost a schopnost pod vedením operativních pracovníků NZ plnit zejména tyto úkoly:

- a) pronikat mezi nepřátelské elementy, tyto rozpracovávat a odhalovat včas jejich záměry, směřující k narušení bezpečnosti útvarů a výkonu trestu,
- b) vyhledávat a aktivně rozpracovávat neobjasněnou trestnou činnost u jednotlivých odsouzených, zejména protistátního a závažného kriminálního charakteru,
- c) odhalovat, rozpracovávat a zabraňovat páčení trestné činnosti na úseku výroby,
- d) provádět rozkladnou práci mezi odsouzenými nepřátel- sky zaměřenými.

4. Operativní pracovníci NZ získávají především jako agenti ty odsouzené, kteří během výkonu trestu neprojevují nepřátelství proti socialistickému zřízení, bylo u nich dosaženo určitého stupně nápravy, během vyšetřování a u soudu doznali svou trestnou činnost a jsou ochotni napomáhat operativním pracovníkům NZ. V individuálních případech je možno získávat agenta na základě činnosti, která ho kompromituje. Tato může vycházet z porušování zásad výkonu trestu a musí být řádně prověřena. Zakazuje se vytvářet uměle kompromitující materiály.

Agent musí mít důvěru rozpracovávaného prostředí nebo předpoklady si tuto získat, schopnost navazovat důvěrné styky, odhalovat a rozlišovat trestnou činnost. Dále má být ukázněný, pravdomluvný, mít dobrou paměť a smysl pro zachování přísné konspirace v práci.

Zakazuje se získávat jako agenty odsouzené, u nichž je předpoklad neobjasněné trestné činnosti a kteří se v minulosti při spolupráci s orgány MV neosvědčili.

5. Operativní pracovník vybere nejdříve vhodného kandidáta, který má možnost a schopnost plnit úkoly agenta. Předloží náčelníku útvaru nebo náčelníku oddělení návrh za účelem prověrky kandidáta s cílem přesvědčit se o jeho předpokladech ke spolupráci. V průběhu prověrky, která nesmí přesahovat dobu 3 měsíců, provádí seznamování s kandidátem a připravuje tohoto ke spolupráci.

V této době musí operativní pracovník neustále prověřovat a soustřeďovat prověřkový materiál k jeho osobě. Přesvědčí-li se operativní pracovník během seznamování, že kan-

didát má nezbytné předpoklady, přistoupí k jeho získání ke spolupráci, na základě návrhu schváleného náčelníkem SNZ nebo jeho zástupcem.

Ukáže-li se naopak, že u kandidáta nejsou potřebné předpoklady, je s ním styk přerušen a prověřkové materiály neobsahující závadové poznatky zničeny.

6. V návrhu na získání kandidáta ke spolupráci se uvádí základní údaje, které kandidáta charakterizují, výsledky prověřkových opatření, cíl získání, vhodnost, spolehlivost, místo, čas i plán besedy s kandidátem a rovněž kdo bude získávání provádět.

7. Získávání kandidáta ke spolupráci se provádí v prostředí, které zaručuje jak konspiraci, tak i nerušený průběh jednání. Nejvhodnější jsou pro tyto účely služební kanceláře.

Souhlasí-li kandidát se spoluprací, provede operativní pracovník jeho podrobnou instruktáž. Poučí agenta o významu a účelu spolupráce a zejména o povinnostech zachovávat zásadu konspirace. Současně s ním projedná nejbližší konkrétní úkoly a způsob, jakým tyto úkoly plnit. Zároveň dohodne zásady vzájemného styku a spojení. Kandidát v zásadě podepisuje písemný závazek o spolupráci.

Agent si zpravidla sám volí krycí jméno, které používá jen při podepisování zpráv. Odmítne-li tak učinit, operativní pracovník mu je nevnucuje. V takových případech agent písemné zprávy nepodepisuje a operativní pracovník vede osobní svazek pod pseudonymem, který sám určí.

8. O průběhu besedy, při které dojde k získání agenta, se píše operativní pracovník záznam. V záznamu hodnotí krátce průběh besedy, chování kandidáta, zejména jeho reakci na nabídnutí spolupráce, podstatu získaných výpovědí nebo poskytnutých informací a první úkol, který agentu uložil. Po souhlasu náčelníka registruje agenta v operativní evidenci.

9. V případě, že ztratí agent možnost rozpracovávat nepřátelské prostředí, může být převeden do stavu informátorů.

10. **Informátoři.** Informátor je tajný spolupracovník operativních orgánů NZ. Není získáván zpravidla k rozpracovávání konkrétních případů, ale k plnění zejména těchto úkolů:

- a) podává zprávy o narušení bezpečnosti útvarů NZ,

- b) podává zprávy o nedostatecích ve výrobě, poškozování a narušování provozů,
- c) získává poznatky o nepřátelských projevech u odsouzených a odhaluje odsouzené, kteří jsou iniciátory těchto projevů,
- d) podává zprávy k odsouzeným, na nichž je zájem operativních orgánů NZ i MV,
- e) podle pokynů operativních pracovníků provádí preventivně výchovná opatření s cílem, aby bylo včas zabráněno a předcházeno hospodářským škodám a projevům, které ovlivňují převýchovný proces u odsouzených.

Informátoři se získávají z řad odsouzených, kteří mají široký okruh styků, požívají důvěry u odsouzených, nemají však možnosti konkrétního rozpracování nepřátelského prostředí. Jsou ukázněni, seriózní a důslední. Při spolupráci dovedou zachovávat zásady konspirace.

Operativní pracovník navazuje s kandidátem předběžný styk a postupuje obdobně jako u kandidáta, který je připravován pro získání za agenta s tím rozdílem, že délka seznamování u kandidáta pro získání za informátora nesmí přesahovat dobu 2 měsíců.

Při získávání informátora se postupuje stejně jako u agenta. Návrh na získání ke spolupráci schvaluje náčelník operativního odboru SNZ.

Splňuje-li informátor podmínky k rozpracování konkrétního případu, může být převeden do stavu agentů.

11. Operativní pracovníci NZ získávají také tajné spolupracovnice — agenty a informátory z civilních osob, které jsou soustavně ve styku s odsouzenými. Při práci s nimi se řídí Směrnicemi pro agenturně operativní práci Stb.

12. Mezi mladistvými do 18 let se získávání tajných spolupracovníků v zásadě neprovádí. Výjimky ve zvlášť odůvodněných případech schvaluje náčelník SNZ.

13. Mezi obviněnými a souzenými (nepravomocně odsouzenými) se agenturně operativní práce pracovníky NZ neprovádí.

14. Jednou z trvalých zásad v práci operativních pracovníků NZ musí být neustálé doplňování sítě tajných spolupracovníků tak, aby odpovídaly situaci v objektech NZ.

15. Rezidenti. Rezident je politicky vyspělý, naprosto spolehlivý a životně zkušený tajný spolupracovník operativních pracovníků NZ, který je nejbližším pomocníkem operativního pracovníka a který má předpoklady a možnosti plnit pod vedením operativního pracovníka zejména tyto konkrétní úkoly:

- a) obsluhovat a řídit práci těch tajných spolupracovníků, které převzal od operativního pracovníka,
- b) přejímat od těchto tajných spolupracovníků písemné nebo ústní zprávy a předávat je operativnímu pracovníkovi,
- c) vychovávat svěřené tajné spolupracovnice.

16. Rezidentury se budují zejména tam, kde podmínky pro pravidelné a přímé řízení tajných spolupracovníků — informátorů jsou ztíženy nebo je nebezpečí, že dojde k jejich vytržení.

17. Operativní pracovníci NZ vybírají za rezidenty pouze příslušníky NZ přicházející do styku s odsouzenými a kteří mají pro to zvláštní předpoklady.

Písemný návrh na získání rezidenta schvaluje náměstek MV. Návrh musí být po všech stránkách důkladně zdůvodněn a všestranně posouzen, zda u kandidáta jsou vyžadované předpoklady.

Získání rezidenta je prováděno zkušeným operativním pracovníkem za přímé pomoci náčelníka.

O výsledku besedy sepíše operativní pracovník zprávu, v níž uvede všechny hlavní zásady práce, které byly s rezidentem dohodnuty. Zprávu předkládá náčelníku správy NZ.

18. Při předávání tajných spolupracovníků rezidentovi musí řídicí orgán přihlížet zejména k charakteru jejich vzájemných vztahů.

Operativní pracovník předává rezidentu tajné spolupracovnice postupně, a to vždy osobně. Přitom podrobně s rezidentem projedná otázky způsobu obsluhy, styků a schůzkové činnosti a předávání zpráv. Rezident stejně jako operativní pracovník musí zvláště dbát zásad konspirace. Práce rezidenta je pod přímou péčí a kontrolou operativního pracovníka.

19. Ve vyjimečných případech, kde operativní pracovník nemá možnost osobního styku s tajným spolupracovníkem, používá prostředníka.

Prostředník tajné spolupracovníky neřídí. Je využíván k dílčím úkolům, jako převzetí zprávy nebo předání úkolu, případně k umožnění nebo ke krytí styku operativního pracovníka s tajným spolupracovníkem.

Tyto úkoly může prostředník plnit nejvýše u dvou tajných spolupracovníků.

Operativní pracovník je odpovědný za činnost prostředníka. Musí mu pomáhat a usměrňovat jej v navazování styku s tajným spolupracovníkem.

Prostředníkem může být pouze příslušník NZ, který ze svého postavení nebo funkce má možnost operativnímu pracovníku umožnit styk s tajným spolupracovníkem.

Při získávání prostředníka je třeba přihlížet k jeho charakterovým vlastnostem, politické vyspělosti a schopnostem pro tuto práci.

Operativní pracovník je povinen prostředníka důkladně poučit o zachovávání přísné mlčenlivosti před všemi nepovolanými osobami a vést ho k dodržování zásad konspirace.

Seznam používaných prostředníků je veden u náčelníka oddělení.

20. K zajištění úkolů souvisejících s ochranou objektů NZ používají operativní pracovníci též důvěrníky, se kterými navazují osobní styk. Důvěrníkem nesmí být odsouzená osoba.

Při práci s důvěrníky se operativní pracovníci řídí Směrnicemi pro agenturně operativní práci Stb.

HLAVA 3.

ŘÍZENÍ, KONTROLA A VÝCHOVA TAJNÝCH SPOLUPRACOVNÍKŮ

21. Výsledky práce s tajnými spolupracovníky závisí nejen na jejich výběru, ale i na tom, jak jsou řízeni a vychováni. Za řízení a výchovu tajných spolupracovníků je odpovědný operativní pracovník, který si musí osvojit umění vhodně a plně využívat možností a schopností tajných spolupracovníků.

Operativní pracovník je povinen cílevědomě připravovat konkrétní úkoly pro tajné spolupracovníky, na schůzkách je

řádně objasnit a po projednání s tajnými spolupracovníky stanovit nejvhodnější postup k jejich splnění. Úkoly stanoví tak, aby odpovídaly operativní situaci, možnostem a schopnostem tajného spolupracovníka. Při ukládání úkolů musí operativní pracovník jednat tak, aby je tajný spolupracovník nepřebíral formálně a neplnil je jen mechanicky.

22. Vzhledem k charakteru práce v podmínkách NZ a také proto, že tajní spolupracovníci NZ jsou soustavně vystavováni tlaku nepřátelského prostředí, je nutno zvláště je učit jednat samostatně a iniciativně. Z tohoto hlediska se musí operativní pracovník zvláště pečlivě připravovat na každou schůzku s tajným spolupracovníkem.

23. Operativnímu pracovníku se zakazuje dávat tajným spolupracovníkům úkoly, které by mohly vést k provokaci. Musí sám přísně dbát na to, aby se tajný spolupracovník nedopouštěl jakéhokoliv provokačního chování a nestal se sám iniciátorem trestné činnosti.

24. Důležitým činitelem řízení a výchovy tajných spolupracovníků jsou cílevědomě prováděné schůzky s konkrétním zaměřením. Zvláště s nově získanými tajnými spolupracovníky je nutno v prvním období konat schůzky častěji.

Operativní pracovník je povinen již na první schůzce dohodnout zásady a formu spojení. Přitom dbá, aby spojení tajnému spolupracovníkovi vyhovovalo a nebyl mu vnucován nevhodný způsob.

25. Na každé schůzce po úvodní besedě požádá operativní pracovník tajného spolupracovníka, aby podal zprávu, jak splnil předešlý úkol.

Tajný spolupracovník podá informace nejprve ústně a po rozebrání sepíše zprávu. Ve výjimečných případech, činí-li tajnému spolupracovníkovi písemné zpracování potíže, nebo pozoruje-li operativní pracovník, že psaní zpráv narušuje jinak dobrou spolupráci, je možno od písemného zpracování upustit. V takových případech vypracuje operativní pracovník záznam o obsahu sdělení tajného spolupracovníka. Operativní pracovník dbá na to, aby zprávy tajných spolupracovníků nebo záznamy o schůzkách byly vyčerpávající, přitom však stručné a konkrétní. Operativní pracovník je povinen za přítomnosti tajného spolupracovníka zprávy posoudit a v případě potřeby jej požádat o upřesnění a doplnění.

V závěru schůzky jsou tajnému spolupracovníkovi ukládány nové úkoly a operativní pracovník je povinen provést podrobnou instruktáž o způsobu jejich plnění. Při instruktáži pozorně vyslechne návrhy tajného spolupracovníka a přihlídně k nim v závěru jednání. Je nutno vždy určit termín splnění úkolů.

Jestliže tajný spolupracovník úkol nesplnil, provede se rozbor důvodů. Zjistí-li operativní pracovník, že uložené úkoly nebyly splněny bez závažných důvodů, vytkne to vhodnou formou tajnému spolupracovníkovi a uloží mu dodatečné splnění tohoto úkolu. Operativní pracovník musí být v tomto směru vůči tajným spolupracovníkům z řad odsouzených zvláště náročný.

Na schůzce operativní pracovník s tajným spolupracovníkem projedná způsob provedení příští schůzky.

Operativní pracovník je povinen vést tajného spolupracovníka tak, aby podával zprávy pravdivé a objektivní. Tajný spolupracovník musí vždy vysvětlit, za jakých podmínek zprávu získal.

26. Po schůzce je operativní pracovník povinen stanovit konkrétní opatření k prověrce věrohodnosti a objektivnosti podané zprávy s termínem splnění. Své návrhy uvádí přímo na zprávě tajného spolupracovníka. Zpráva nebo záznam o schůzce se v originále zařazuje do pracovního svazku tajného spolupracovníka.

O obsahu zvláště důležitých zpráv je operativní pracovník povinen ihned informovat svého náčelníka.

27. Ve zvláště důležitých případech, zejména při úkolování tajného spolupracovníka v rámci plánu agenturně operativní kombinace, vypracuje operativní pracovník písemný úkol. Tajný spolupracovník si jej na schůzce musí osobně přečíst a osvojit tak, aby jej uchoval v paměti. Písemně vypracovaný úkol podepsaný spolupracovníkem se založí do pracovního svazku tajného spolupracovníka.

28. Velmi důležitým požadavkem pro cílevědomé řízení operativní práce je koordinované a všestranné využívání sítě tajných spolupracovníků.

Operativní pracovník je odpovědný za správné rozmístění své sítě tajných spolupracovníků s přihlédnutím k hlavním úkolům operativní práce v podmínkách NZ.

Je nezbytné koordinovat využívání tajných spolupracovníků uvnitř jednotlivých útvarů NZ, mezi jednotlivými útvary NZ (v případě eskort, dočasného přemístění apod.). V případě, že tajný spolupracovník je přechodně používán na jiném úseku nebo jiným operativním pracovníkem, zůstává řídicím orgánem ten operativní pracovník, který s ním dosud pracoval. V takových případech je operativní pracovník, který dočasně používá tajného spolupracovníka, povinen respektovat vzájemnou dohodu s řídicím orgánem, zejména pokud jde o legendy a nasazení spolupracovníka. Po splnění úkolů předá řídicímu orgánu podrobné vyhodnocení spolupráce a použití tajného spolupracovníka.

29. Operativní pracovník provádí průběžné hodnocení tajných spolupracovníků vždy při rozboru splněných úkolů a stanovení úkolů dalších. Souhrnné písemné hodnocení tajného spolupracovníka se provádí při jeho předávání, při jeho dekonspiraci, je-li přerušována nebo ukončována spolupráce, před konáním zvláště důležité akce a na rozkaz náčelníka.

V tomto hodnocení provede operativní pracovník rozbor práce tajného spolupracovníka, zejména z hlediska jeho možnosti, spolehlivosti a schopnosti. V každém hodnocení je nutno posoudit, jak byl plněn cíl, ke kterému byl získán a jaké jsou další možnosti jeho využití.

30. Jednou ze základních povinností operativních pracovníků je výchova tajných spolupracovníků, která musí být prováděna systematicky, cílevědomě, individuálně a musí být konkrétní.

Výchova musí vycházet z osobních vlastností tajného spolupracovníka, jeho minulosti, z charakteru jeho trestné činnosti, pro kterou byl odsouzen, dále je nutno vzít v úvahu vlivy, které dříve vedly tajného spolupracovníka ke spáchání trestné činnosti, prostředí, ve kterém spolupracovník žije a konečně zkušenosti, které operativní pracovník získal během styku s tajným spolupracovníkem.

Základní podmínkou správné výchovy tajných spolupracovníků je vysoký morální profil operativních pracovníků, politická a odborná úroveň jejich práce.

Výchovnou práci je třeba provádět zejména:

- a) k převýchově tajného spolupracovníka v řádného občana socialistické společnosti s cílem, aby se již nedopustil trestné činnosti,

- b) k rozvíjení a zdokonalování kontrarozvědných schopností tajných spolupracovníků a prohlubování konspirace v práci,
- c) k rozvíjení takových vlastností, jako je pravdivost, čestnost, serióznost, důslednost, morální pevnost a ukázněnost,
- d) k zachovávání socialistické zákonnosti,
- e) vychovávat tajného spolupracovníka k důvěře v řídicího orgána.

31. Osvědčené metody výchovy tajných spolupracovníků jsou zejména:

- a) Objasňování politických otázek. Na schůzkách je operativní pracovník povinen zajímat se o politické názory tajných spolupracovníků a trpělivě se znalostí věci jim vysvětlovat politické otázky. Dbát, aby vliv operativního pracovníka byl intenzivnější a trvalejší než vliv nepřátelského prostředí.
- b) Vyžadování včasného, přesného splnění uložených úkolů. Tuto zásadu je třeba prosazovat důsledně, ale taktičtě. Operativní pracovník se musí vystríhat povrchnosti a formálnosti a na tajného spolupracovníka působit zejména osobním příkladem.
- c) V nezbytně nutném rozsahu seznamovat spolehlivé tajné spolupracovníky s metodami nepřátelsky zaměřených vězňů. Zejména na rozboru případů, na kterých spolupracovník pracuje, ukazovat pravou tvář nám nepřátelských osob a jejich cíle. Dbát na to, aby tímto způsobem tajní spolupracovníci byli vychováváni k tomu, aby se mohli lépe orientovat v jednotlivých jevech, při styku s rozpracovávanými osobami a lépe plnit své úkoly.
- d) Rozbory chování tajných spolupracovníků. Operativní pracovník poukazuje na chyby a nedostatky v jednání tajných spolupracovníků, ukazuje jejich škodlivost a poskytuje jim pomoc při jejich odstranění. Přitom volí vhodnou formu, aby je neodradil od spolupráce. Projevuje také zájem o jejich osobní život, rodinné problémy a pečuje o vytváření příhodných podmínek pro další spolupráci.

32. Zakazuje se vytváření takových vztahů s tajnými spolupracovníky, které operativního pracovníka zavazují nebo

kompromitují. Stejně tak se nedovoluje přijímání různých úsluh, dárek apod. od tajných spolupracovníků.

Tajným spolupracovníkům nelze dávat sliby, které nemohou být splněny.

33. Operativní pracovník musí dbát toho, aby tajný spolupracovník nezneužíval spolupráci k prosazování a uplatňování výhod pro sebe, k zastrašování či provokování dalších osob, nebo k provádění trestné činnosti.

34. Jako součást výchovné práce je třeba využívat i správného odměňování tajných spolupracovníků. Za úspěšné splnění náročných úkolů nebo za iniciativní přístup k práci, dávají se tajným spolupracovníkům odměny.

I když tajní spolupracovníci přistupují většinou ke spolupráci dobrovolně, je nutno jim uhradit hmotné újmy, které jim vznikly v důsledku plnění uložených úkolů.

35. Odměny se poskytují na návrh operativního pracovníka schválený příslušným náčelníkem. V návrhu se zdůvodní za co je nutno tajného spolupracovníka odměnit, v jakém rozsahu a jakou odměnou a zejména, zda poskytnutou odměnou nebude porušena konspirace. Pro tajného spolupracovníka musí být odměna povzbuzením pro další práci. Jako odměny pro tajného spolupracovníka v podmínkách NZ je možno využívat:

- návrh tajného spolupracovníka k podmíněnému propuštění,
- umožnění tajnému spolupracovníkovi přerušit trestu, splňuje-li jinak podmínky,
- drobná zvýhodnění tajného spolupracovníka při výkonu trestu,
- částečné snížení nebo upuštění od vymáhání nákladů za výkon vazby,
- peněžité odměny: do výše 200 Kčs povoluje náčelník útvaru NZ-MV nebo náčelník operativního odboru SNZ, do 1.000 Kčs náčelník správy NZ nebo jeho zástupce, přes 1.000 Kčs ministr vnitra nebo jeho náměstek,
- věcné odměny,
- podpora či pozornost rodinným příslušníkům jménem tajného spolupracovníka.

36. Příjem peněžité nebo věcné odměny potvrdí tajný spolupracovník na stvrzenku.

Operativní pracovník při návrzích na odměny a výdaje spojené s agenturně operativní prací, musí být veden snahou o co

nejúčinnější využívání prostředků a nepřipouštět nehospodárné a neodůvodněné výdaje.

Náčelníci jsou povinni provádět kontrolu odměňování tajných spolupracovníků i účelného využívání finančních prostředků.

37. Operativní pracovník musí mít neustále na paměti, že jde o tajného spolupracovníka, který se sám provinil proti společnosti, tedy je nějakým způsobem narušen a že neustále žije v prostředí, které na něho negativně působí. Proto povinností operativního pracovníka je provádět řádnou a systematickou kontrolu tajného spolupracovníka.

38. Ke kontrole tajného spolupracovníka využívá operativní pracovník všech operativních prostředků, zejména dalších tajných spolupracovníků. Ke kontrole v podmínkách NZ využívá i oficiálních pramenů, jako osobního spisu odsouzeného, kontroly korespondence, informace jiných pracovníků apod. Operativní pracovník však dbá, aby nedošlo v žádném případě k vyzrazení tajného spolupracovníka.

V případech signálu o dekonspiraci či z jiných důvodů, kdy je zaváděna na spolupracovníka zvláštní prověrka, je operativní pracovník povinen postupovat podle zpracovaného plánu prověrky, schváleného náčelníkem útvaru nebo oddělení.

39. Ke zvyšování kvalifikace tajných spolupracovníků a k poskytování praktické pomoci operativním pracovníkům, jsou náčelníci povinni provádět pravidelné kontrolní schůzky. Kontrolní schůzky je nutno provádět především s těmi tajnými spolupracovníky, kteří pracují v případech, plní důležité úkoly, anebo s těmi, kteří i když mají předpoklady, nedosahují žádoucích výsledků.

Před provedením kontrolní schůzky je náčelník povinen seznámit se s případem, na kterém tajný spolupracovník pracuje a s úkoly, které mu byly uloženy na předcházející schůzce. Na kontrolní schůzce ponechává náčelník iniciativu operativnímu pracovníkovi. Jen tehdy, když se operativní pracovník dopouští závažné chyby, zasáhne náčelník vhodnou formou, ale tak, aby nesnížil jeho autoritu před tajným spolupracovníkem.

Náčelník, který provádí kontrolu, je povinen sepsat o nedostatcích v práci operativního pracovníka nebo jeho tajného spolupracovníka záznam, kde současně stanoví opatření k od-

stranění nedostatků. Nedostatky, jakož i opatření projedná s operativním pracovníkem a záznam se pak zařazuje do osobního svazku tajného spolupracovníka.

Kontrolních schůzek se nesmí zúčastnit v krátké době několik náčelníků.

HLAVA 4.

STYK S TAJNÝMI SPOLUPRACOVNÍKY

40. Velký význam pro výslednost agenturně operativní práce a dodržování zásad konspirace má spojení tajného spolupracovníka s operativním pracovníkem. Spojení musí být konspirativní, pravidelné a operativní.

V nápravných zařazeních vzhledem k specifickým podmínkám, tj. koncentrací nepřátelských živiů a možnosti jejich vzájemné kontroly, nabývá spojení pro svoji zranitelnost zvláštní důležitosti v práci operativních pracovníků.

41. Vycházejí z podmínek jednotlivých útvarů NZ, operativní pracovník udržuje spojení s tajným spolupracovníkem formou osobního styku a styku přes prostředníka.

Ve zvlášť výjimečných případech lze použít ke styku i mrtvé schránky.

42. Operativní pracovník provádí styk s tajným spolupracovníkem podle důležitosti a charakteru úkolů, schopností tajného spolupracovníka a prostředí, ve kterém se pohybuje.

Základní formou styku je osobní styk operativního pracovníka s tajným spolupracovníkem, který se uskutečňuje nejméně 1krát za měsíc.

43. Schůzky s tajnými spolupracovníky se provádějí ve schůzkových místnostech. Tyto místnosti jsou používány pro schůzky s naprosto prověřenými a zkušenými tajnými spolupracovníky.

Schůzky s ostatními tajnými spolupracovníky, zejména s nově získanými, se konají v jiných místnostech, vhodných z hlediska zachování konspirace.

44. Schůzková místnost se buduje uvnitř útvaru nebo podle vhodnosti i na pracovišti mimo útvar.

Výběru schůzkové místnosti musí být věnována zvláštní pozornost. Je třeba vycházet z podmínek jednotlivých útvarů, při zachování konspirace a možnosti uskutečňování utajeného styku s tajnými spolupracovníky.

Tyto základní údaje a technický plán s podrobnými vysvětlivkami se uvedou v návrhu na zřízení schůzkové místnosti, který schvaluje náčelník útvaru NZ.

Na schůzkovou místnost operativní pracovník zakládá vlastní mapu, do které zakládá veškerý písemný materiál týkající se schůzkové místnosti.

45. Zvláštní pozornost nutno věnovat legendě utajení schůzkové místnosti. Legenda musí vycházet z místní situace a odpovídat přirozeným podmínkám schůzkové místnosti (sklad, kancelář jiných pracovníků, kulturní místnost apod.).

Operativní pracovník je povinen provádět všemi dostupnými prostředky soustavnou prověrku schůzkové místnosti, zda není dekonspirována.

V případě zjištění dekonspirace schůzkové místnosti, nebo když ve schůzkové místnosti přijímaný tajný spolupracovník vyzradil spolupráci, je nutno styk s tajnými spolupracovníky v této místnosti zrušit.

46. Operativní pracovník je povinen s každým tajným spolupracovníkem dohodnout formu náhradního spojení pro případ, že udržované spojení bude přerušeno nebo ohrožena konspirace.

V naléhavých případech, kdy hrozí nebezpečí z prodlení (příprava útěku, diverze, vzpoury apod.), tajný spolupracovník nečeká na pravidelnou schůzku, z vlastní iniciativy navazuje styk s operativním pracovníkem. Tento styk (rychlý a konspirativní) musí být rovněž již předem domluven mezi tajným spolupracovníkem a operativním pracovníkem.

HLAVA 5.

KONSPIRACE

47. Jednou z hlavních zásad operativní práce je konspirace, jejíž dodržování je nezbytné zejména v podmínkách NZ. Základní vlastností každého operativního pracovníka NZ musí

být proto uvědomělý a samozřejmý návyk pro konspirativní práci. Bez dokonalého osvojení řady metod utajení práce nemůže operativní pracovník úspěšně plnit úkoly se svěřenými tajnými spolupracovníky.

Operativní pracovník se musí zaměřit zejména na dodržování těchto základních pravidel:

- a) Veškerý styk s tajnými spolupracovníky zásadně provádět pod věrohodnou legendou. Každá legenda musí vycházet z operativní situace, s přihlédnutím k osobě objektu, tajného spolupracovníka, příslušníkům NZ a civilním zaměstnancům. S detailně propracovanou legendou musí být tajný spolupracovník podrobně seznámen, aby v případě, že bude prověřován objektem, nedošlo k jeho dekonspiraci.
- b) Tajný spolupracovník sepíše své zprávy zpravidla jen ve schůzkové místnosti. Používá-li operativní pracovník mimo osobní styk též jiné formy spojení, je povinen znát kde a za jakých okolností může tajný spolupracovník konspirativním způsobem zprávu napsat. Uvedené musí operativní pracovník s tajným spolupracovníkem projednat a dodržování kontrolovat.
- c) S otázkami konspirace musí být počítáno již v plánu agenturně operativního rozpracování. Při řízení tajného spolupracovníka nesmí operativní pracovník ukládat nedomyšlené a nepřesné úkoly, jejichž plnění by vedlo k dekonspiraci tajného spolupracovníka. Při výměně tajného spolupracovníka u objektu je nepřipustné druhého spolupracovníka úkolovat stejně jako předcházejícího.
- d) Operativní pracovník musí systematicky vychovávat tajného spolupracovníka k zachování pravidel konspirace, a to nejen při styku s řídicím orgánem, ale i v prostředí, v němž se pohybuje. Utajení tajného spolupracovníka vyžaduje, aby ho operativní pracovník neustále instruoval o pravidlech chování v rozpracovávaném prostředí, přičemž musí vycházet z konkrétní situace a charakteru agenturního rozpracování.
- e) Tajné spolupracovníky smí znát jen operativní pracovníci, kteří s nimi pracují. Není přípustné seznamovat příslušníky NZ-MV s údaji, které se týkají tajných spo-

lupracovníků nebo jejich zpráv. O těchto otázkách smí operativní pracovník jednat jen s náčelníkem útvaru. Seznámení pracovníků jiných operativních součástí s osobním svazkem tajného spolupracovníka je možné pouze po souhlasu náčelníka. Zapůjčení svazku schvaluje náčelník správy NZ.

Operativní pracovníci musí zajistit a stále kontrolovat, aby administrativní síly nebyly seznamovány se jmény tajných spolupracovníků, rozpracovávaných osob a s materiály upravujícími provádění agenturně operativní práce.

- f) Vyslýchání tajného spolupracovníka jako svědka v trestní věci, kterou rozpracovával, je zakázáno. Ve výjimečných případech může výslech povolit jen náčelník správy NZ.
- g) Náčelníci útvarů NZ-MV jsou povinni zajistit, aby jakékoliv úkony prováděné k osobě tajného spolupracovníka nebo objekta jinými úseky práce, byly prováděny po projednání s operativními pracovníky.
- h) Operativní pracovník je povinen při předkládání návrhu na odměnu tajného spolupracovníka nebo na pracovní zvýhodnění bedlivě prozkoumat, zda není ohrožena konspirace tajného spolupracovníka, nebo jeho postavení mezi odsouzenými.
- ch) Operativní pracovník je povinen před realizací poznatků k narušování výroby a režimu u odsouzených navrhnout konkrétní opatření i způsob jejich provádění tak, aby nebyl dekonspirován tajný spolupracovník. Realizaci opatření pak kontroluje.
 - i) Operativní pracovníci jsou povinni provádět potřebná opatření k utajení administrativního pořádku a k ochraně písemností před ztrátou, zcizením nebo vyvracením.
 - j) Operativní pracovníci musí bedlivě střežit utajování operativní techniky a důsledně dodržovat zásady Směrnic o operativní technice A-oper-IX-1. Operativní pracovníci nesmí informovat o použití operativní techniky žádného pracovníka MV, mimo svého náčelníka, případně pracovníka MV, za jehož součinnosti je konkrétní případ rozpracován.

k) Náčelníkům útvarů NZ a operativním pracovníkům se zakazuje hovořit o agenturně operativní práci na shromažďených pracovníků NZ.

l) Náčelníkům se ukládá povinnost rozebrat každý případ porušení konspirace agenturně operativní práce, vyvodit z toho disciplinární závěry a zevšeobecnit zkušenosti takového případu, aby se předešlo jeho opakování.

HLAVA 6.

AGENTURNÍ ROZPRACOVÁNÍ

48. Cílem agenturně operativního rozpracování v útvech NZ je za pomoci tajných spolupracovníků a ostatních prostředků operativní práce odhalovat, dokumentovat a zabránit páchání trestné činnosti odsouzených.

Operativní pracovníci shromažďují poznatky, které umožňují provádět soustavný rozbor operativní situace. Na základě těchto rozborů rozmisťují a zaměřují tajné spolupracovníky k rozpracování nepřátelských osob.

Agenturní rozpracování odsouzených v NZ se provádí převážně objektovým systémem a po liniích.

49. Prameny agenturního rozpracování jsou: zprávy od tajných spolupracovníků, hlášení příslušníků NZ a civilních osob, vyšetřovatelů, pracovníků cenzury apod.

Dále se agenturní rozpracování provádí na základě písemného dožádání operativních a vyšetřovacích součástí Stb a VB k dotěžení neobjasněné trestné činnosti.

50. Operativní pracovníci vedou v jednotlivých útvech NZ operativní rozborů odsouzených, ve kterých jsou vedeny osoby, k nimž byly získány závažné závadové poznatky (cizinci, agenti kapitalistických rozvědek, nebezpeční útekáři, navrátilci, církevní hodnostáři, vedoucí ilegálních skupin apod.).

51. Získá-li operativní pracovník signál o přípravě nebo provádění trestné činnosti, je povinen provést jeho prověrku. Nejdříve musí prověřit pramen signálu a posoudit jeho hodnověrnost.

Ukáže-li prověrka, že poznatky jsou pravdivé a seriózní, přistupuje operativní pracovník k aktivnímu agenturnímu rozpracování. Vypracuje konkrétní plán operativního rozpracování a na jeho základě cílevědomě organizuje agenturně operativní práci k urychlenému ukončení případu.

Taktéž přistupuje k rozpracování případu neobjasněné trestné činnosti na základě dožádání jiných součástí Stb a VB.

Operativní plán v průběhu rozpracování musí být neustále doplňován a kontrolován.

Plán agenturního rozpracování schvaluje náčelník útvaru NZ-MV nebo náčelník oddělení, a v důležitých případech náčelník operativního odboru SNZ nebo náčelník SNZ.

Na méně důležité případy agenturně operativního rozpracování zpracovává operativní pracovník jen plány postupů.

52. Získá-li operativní pracovník signál o přípravě teroristické akce, diverze, vzpoury, útěku, přepadení příslušníků NZ, ZS a spáchání sebevraždy, provede urychleně prověrku signálu a po dohodě s náčelníkem učiní nutná opatření, aby zabránil spáchání trestného činu.

53. Jakékoliv přemístování odsouzených, na které bylo zavedeno agenturně operativní rozpracování, i přemístování tajných spolupracovníků, se provádí jen ve výjimečných případech a se souhlasem příslušného operativního pracovníka NZ.

54. Důležitou zásadou v průběhu agenturního rozpracování je dokumentace trestné činnosti. Zprávy získané tajnými spolupracovníky nejsou oficiálním dokumentem a proto operativní pracovník musí zkoumat možnost a vytvářet podmínky pro získání oficiální dokumentace o provádění trestné činnosti.

Dokumentace musí být provedena seriózně, aby nedocházelo k porušování socialistické zákonnosti a zásad konspirace.

Účelem dokazování trestné činnosti je v konkrétním případě zjistit objektivní pravdu a získat tak spolehlivý podklad pro správné, spravedlivé a přesvědčivé rozhodnutí. Operativní pracovník musí mít neustále na paměti, že v trestním řízení se považují za základní důkazní prostředky výpovědi svědků, znalecké posudky a listiny, které prokazují nebo vyvracejí trestnou činnost rozpracovávané osoby.

Výpověď obviněného nemá přednostní charakter, je postavena na roveň jiným důkazním prostředkům. Při doznání ob-

viněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat a všemi dosažitelnými důkazy ověřit všechny okolnosti případu.

Operativní pracovník při své práci musí vycházet ze znalosti příslušných zákonných ustanovení.

55. Operativní pracovníci jsou povinni před realizací případ vyhodnotit a zpracovat plán realizace, ve kterém uvedou způsob vyvedení tajných spolupracovníků, aby se tak zamezilo jejich dekonspiraci. Již od samého začátku a v průběhu rozpracování správným řízením zajišťuje operativní pracovník nejen konspiraci, ale vytváří podmínky i pro vyvedení tajných spolupracovníků. Způsob vyvedení tajného spolupracovníka je odvislý od jeho vystupování, charakteru případu a dokumentace.

V případě, že nebyl tajný spolupracovník v průběhu rozpracování vyveden, musí tak být uskutečněno po dohodě s vyšetřovatelem v průběhu vyšetřování.

Výslech tajného spolupracovníka jako oznamovatele může být ve výjimečných případech povolen na podkladě řádně zdůvodněného návrhu, schváleného náčelníkem správy NZ.

Realizaci případu provádí operativní pracovník za úzké součinnosti s vyšetřovatelem NZ.

56. Při agenturním rozpracování i kontrole práce tajných spolupracovníků má v NZ-MV značný význam účelné využití operativní techniky. Při jejím používání se operativní pracovníci řídí Směrnicemi A-oper-IX-1 a zvláštní dohodou mezi SNZ a vedením IX. správy MV.

HLAVA 7.

PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ

57. S vývojem socialistické společnosti stoupá výchovná úloha nápravných zařízení, kde nápravně výchovná činnost je hlavním obsahem výkonu trestu. Účinně na výchovné činnosti se podílejí i operativní pracovníci NZ, kteří na podkladě získaných poznatků provádějí pomocí tajných spolupracovníků preventivně výchovná opatření s cílem:

- a) zabránit odsouzeným provádění další trestné činnosti ve výkonu trestu,
- b) zabránit, aby do trestné činnosti byly zapojovány civilní osoby přicházející do styku s odsouzenými,
- c) nepřipustit narušování převýchovné práce mezi odsouzenými.

Preventivně výchovná opatření musí být zaměřena především na odsouzené z řad pracujících, mládeže a civilních osob přicházejících do styku s odsouzenými, které se dopouštějí trestné činnosti menší společenské nebezpečnosti.

Používají se tam, kde hrozí nebezpečí spáchání trestného činu, nebo kde již k trestné činnosti menší společenské nebezpečnosti došlo. K mimosoudnímu řešení trestné činnosti je nutný souhlas příslušného prokurátora.

58. K provedení preventivně výchovných opatření operativní pracovníci přistupují po prověření získaných poznatků, dobré znalosti situace, případu a jednotlivých osob.

Použití preventivně výchovných opatření určuje operativní pracovník podle situace, charakteru případu a politického cíle, který tím sleduje.

V útvarech, kde odsouzení pracují společně s civilními osobami, jsou operativní pracovníci povinni informovat příslušného prokurátora a vedení závodu o trestné a závadové činnosti těchto zaměstnanců. Společně pak s prokurátorem nebo vedením závodu provádět účinná preventivně výchovná opatření, aby se předešlo rozrůstání trestné činnosti.

59. Operativní pracovníci jsou povinni provádět preventivně výchovná opatření jak pomocí tajných spolupracovníků, tak i oficiální formou. Za pomoci tajných spolupracovníků prověřují příčiny a motivy závadného jednání osob, odvádí je od úmyslu spáchat trestný čin, vyvolávají rozpory mezi iniciátory trestné činnosti a narušují jejich důvěru u ostatních odsouzených.

Operativní pracovníci musí vždy dbát, aby tajný spolupracovník při přípravě nebo použití preventivně výchovných opatření nebyl dekonspirován.

Při používání oficiálních forem se na preventivně výchovných opatřeních podílejí i ostatní příslušníci NZ-MV, dále vyšetřovatelé, prokurátor, jakož i jiné státní orgány nebo společenské organizace. Jsou organizovány besedy s civilními za-

městnanci, s odsouzenými, pohovory prokurátorů, je zajištěno působení vybraných spolehlivých odsouzených na provinilé osoby atd.

Před použitím preventivně výchovných opatření zpracují operativní pracovníci návrh, ve kterém uvedou charakteristiku provinilé osoby, cíl a způsob provedení výchovných opatření a návrh předloží náčelníku útvaru NZ-MV ke schválení.

HLAVA 8.

UKONČENÍ SPOLUPRÁCE A PŘERUŠENÍ STYKU S TAJNÝMI SPOLUPRACOVNÍKY

60. Náčelníci útvarů a operativní pracovníci jsou povinni zamezovat škodlivé fluktuaci tajných spolupracovníků.

Důležitý úkol spočívá také v provádění soustavných prověřkových opatření s cílem zachovat čistotu sítě tajných spolupracovníků orgánů NZ.

Z řad tajných spolupracovníků je nutno vylučovat zejména ty, kteří:

- a) jednají nečestně, klamou řídicí orgány, využívají svého postavení k provádění trestné činnosti a nebo svým chováním soustavně narušují výkon trestu,
- b) jsou dekonspirováni,
- c) odmítají rozhodně dále spolupracovat,
- d) jsou neschopní,
- e) se zkompromitovali provokačním chováním.

Při ukončení spolupráce s tajným spolupracovníkem z důvodů jeho dekonspirace, učiní náčelník podle povahy případu příslušná opatření.

61. K ukončení spolupráce s tajnými spolupracovníky vypracuje operativní pracovník návrh, kde podrobně uvede důvody. Náčelník je povinen podle potřeby provést prověřující schůzku a přesvědčit se o správnosti návrhu.

Tajný spolupracovník, se kterým se spolupráce ukončuje, zpravidla podepisuje slib o mlčenlivosti.

62. Dojde-li odůvodněně k dočasnému přerušení spolupráce s tajným spolupracovníkem na dobu delší jak dva měsíce, je řídicí orgán povinen zpracovat písemné zdůvodnění, které po schválení náčelníkem založí do svazku tajného spolupracovníka.

63. Ve výjimečných případech přistupuje operativní pracovník NZ k obnově spolupráce s bývalými tajnými spolupracovníky Stb nebo NZ. V takových případech soustředí dostupný materiál, obdobně jako u nových kandidátů.

Obnovu spolupráce schvaluje příslušný náčelník podle schvalovací pravomoci.

HLAVA 9.

SOUČINNOST S JINÝMI SOUČÁSTMI MV

64. Vzhledem k tomu, že v útvech NZ se soustřeďují nepřátelé a protispolečenské živly z územní působnosti jiných součástí MV, různých objektů operativního zájmu, nelze operativní úkoly pracovníků NZ chápat izolovaně.

Kvalitní plnění agenturně operativních úkolů v jednotlivých útvech NZ nutně předpokládá úzkou a seriózní součinnost operativních pracovníků NZ s příslušnými operativními součástmi Stb a VB.

65. Operativní pracovníci NZ jsou povinni předávat poznatky získané tajnými spolupracovníky těm součástem Stb a VB, které jsou za rozpracování dané problematiky zodpovědné. Poznatky takového druhu se předávají služebním postupem.

Jeví-li se potřeba na signálu dále pracovat, žádá operativní pracovník NZ o urychlené prověření prvotního poznatku.

66. Operativní pracovníci NZ úzce spolupracují s příslušnými orgány Státní a Veřejné bezpečnosti zejména v těchto případech:

- a) při rozpracování trestné činnosti odsouzených, která je vyvolána nebo prováděna ve spojitosti s osobami na svobodě,

- b) při dotěžování neobjasněné trestné činnosti odsouzených na podkladě dožádání či z vlastních signálů,
- c) při rozpracování a odhalování trestné činnosti na úseku výroby v podnicích, kde jsou pracovníčně nasazeni odsouzení,
- d) při zajišťování ochrany objektů NZ.

67. Na případy, které vyžadují vzájemné součinnosti s jinými orgány MV, se zpracovává společný plán opatření schválený příslušnými náčelníky, který je závazný pro všechny zainteresované pracovníky.

68. Zapůjčování tajných spolupracovníků pro účely vyšetřování Stb a VB se provádí jen ve výjimečných případech, na základě dožádání náčelníka vyšetřovací nebo operativní součásti MV. Spolupracovníci jsou zapůjčováni k rozpracování konkrétního případu, nejdéle na dobu 6 měsíců. Zapůjčení schvaluje náčelník SNZ.

V případě zapůjčení tajných spolupracovníků se dodržuje ustanovení čl. 28, odst. 3, těchto Směrnic.

HLAVA 10.

ZÁSADY PRO VEDENÍ SVAZKŮ TAJNÝCH SPOLUPRACOVNÍKŮ A OPERATIVNÍCH SVAZKŮ

69. Manipulace s písemnostmi je zásadně upravena služebními předpisy MV-adm-I-1 a MV-adm-I-2. Pokud jde o podrobnější manipulaci se spisy v operativních svazcích, řídí se tato služebním předpisem A-oper-II-1. Na každého tajného spolupracovníka se zavádí osobní svazek.

70. Osobní svazky tajných spolupracovníků doplňuje operativní pracovník pravidelně charakterizujícími a prověřovacími údaji. V osobních svazcích musí být soustředěny zejména následující dokumenty:

- návrh na získání ke spolupráci,
- záznam o průběhu besedy, na níž byl ke spolupráci získán,

- materiály o prověřce tajného spolupracovníka a o jeho kontrole,
- charakteristika práce tajného spolupracovníka,
- způsob náhradního spojení,
- evidenční list finančních nákladů.

71. Vedle osobního svazku tajného spolupracovníka se zakládají pracovní svazky. Jsou v nich soustřeďovány vlastnoručně psané zprávy tajného spolupracovníka. Tyto zprávy je zakázáno připojovat k vyšetřovacím svazkům.

72. Osobní svazek tajného spolupracovníka se odesílá jiné součásti Stb nebo útvaru NZ jen přes 1. zvláštní oddělení KS-MV. Při ukončení spolupráce, kdy tajný spolupracovník zůstává nadále ve výkonu trestu, nebo při propuštění na svobodu, kdy nemůže být využit jinou součástí MV, se osobní svazek spolu s pracovním předává k uložení do archivu.

Náčelník správy NZ nebo operativního odboru SNZ může rozhodnout o zničení pracovního svazku. O zničení vypracuje operativní pracovník zprávu, která se zařazuje do osobního svazku.

73. Při obnově spolupráce s bývalým tajným spolupracovníkem Stb nebo NZ je povinností operativního pracovníka vyvednout z úlože svazek tajného spolupracovníka, provést jeho přeregistraci, doplnit jej nejnovějšími údaji a pokračovat v jeho vedení jako u nově získaného tajného spolupracovníka.

74. Předávání svazků tajných spolupracovníků operativním pracovníkům Stb a VB se provádí podle zásad uvedených v čl. 26 a 27, část III — Instrukce o operativní evidenci a administrativě při agent. operativní práci Stb (A-oper-II-1).

75. Ustanovení čl. 10, část II — Instrukce (A-oper-II-1) se v podmínkách NZ neuplatňuje. Operativní pracovníci na kandidáta ke spolupráci zakládají vlastní evidované mapy (desky), do nichž soustřeďují příslušný materiál a provádí blokování osoby u útvaru.

76. V podmínkách NZ se na případy operativního rozpracování podle jejich charakteru zavádějí jednotlivé druhy svazků, uvedené v čl. 9, části II — Instrukce A-oper-II-1.

77. Na případy operativního rozpracování charakteru VB se zakládají svazky (desky) evidované u útvaru NZ. Po skončení případu se svazky na základě rozhodnutí náčelníka uklá-

dají u operativních pracovníků nebo se ničí. Je-li odsouzený přemístěn do jiného útvaru NZ, svazek se odesílá za ním.

Svazky (desky) mohou být založeny i na případy charakteru Stb, pokud případy jsou menší závažnosti, mají krátkodobou perspektivu rozpracování a objekt je již evidován a materiál uložen v archivu 1. zvláštního odboru - oddělení. Po skončení případu je povinností operativního pracovníka svazek (desky) ve smyslu čl. 41, část V — Instrukce A-oper-II-1 připojit k archivnímu materiálu.

78. Na útvary NZ se zavádí objektové svazky. Součástí každého objektového svazku je operativní rozbor složení odsouzených, jehož obsah a vedení určuje zvláštní nařízení.

Operativní pracovníci jsou povinni rozbor složení odsouzených udržovat v neustálé živosti.

HLAVA 11.

ŘÍZENÍ A KONTROLA AGENTURNĚ OPERATIVNÍ PRÁCE V NZMV

79. Řízení a kontrolu agenturně operativní práce v NZ provádí operativní odbor SNZMV.

Určuje na základě směrnic a rozkazů MV zásadní linie pro operativní práci v NZ a zajišťuje její plnění.

Organizuje systematickou a cílevědomou osobní pomoc a výchovu operativních pracovníků NZ. Provádí prověrky úrovně agenturně operativní práce v NZ.

Stanoví podle diferenciací, počtu odsouzených a charakteru výroby obsah a zaměření agenturně operativní práce v jednotlivých útvarech NZMV.

80. Náčelníci pravidelně kontrolují, jak jsou prováděny rozbor operativní situace v objektech NZ, zda je operativní rozpracování správně zaměřeno, zda je správně prováděna řídicí a výchovná práce s tajnými spolupracovníky, zda tato odpovídá směrnicím a rozkazům MV.

Kontrolují, jaké výslednosti v práci dosahují, a to jak operativní pracovníci, tak i tajní spolupracovníci jim svěřeni.

archiv
bezpečnostních
složek